

Атлас Мінскай губерні 1800 г.: стварэнне і аўтары

Яўген Анішчанка

Цэнтральна-беларускія землі, далучаныя да Расійскай імперыі па выніках другога падзелу Рэчы Паспалітай, паводле ўказа ад 3 траўня 1795 г. склалі Мінскае намесніцтва, а з 9 кастрычніка 1796 г. апошняе было арганізавана ў губерню. Намесніцтва спачатку складалася з 13 паветаў: Мінскага, Вілейскага, Пастаўскага, Докшыцкага, Дзісенскага, Барысаўскага, Ігуменскага, Бабруйскага, Мазырскага, Давыд-Гарадоцкага, Пінскага, Нясвіжскага, Слуцкага. Такі падзел праіснаваў да 9 кастрычніка 1796 г., калі Давыд-Гарадоцкі, Нясвіжскі, Докшыцкі і Пастаўскі паветы былі выведзены па-за штат, а губерню склалі 10 паветаў: Мінскі, Ігуменскі, Пінскі, Рэчыцкі, Мазырскі, Вілейскі, Слуцкі, Барысаўскі, Бабруйскі, Ашмянскі¹. Нованабыты абшар адразу стаў аб'ектам пільнай увагі царскіх улад, што рэалізоўвалася праз географастатыстычнае апісанне тэрыторыі і яе картаграфаванне.

У мэтах падрыхтоўкі ўвядзення новай тэрытарыяльнай будовы царскім загадам ад 8 снежня 1792 г. галоўнакамандуючаму акупацыйнымі войскамі і былому пскоўска-полацкаму губернатару Міхаілу Крчэтнікаву даручалася з дапамогай афіцэраў Генштаба скласці “верную карту с камеральным апісаннем” далучаных земляў². Адпаведныя працы курыраваў генерал-маёр, камандзір рэзервовай брыгады Кіеўскага конеегерскага палка і першы мінскі губернатар Іван Мікалаевіч Няплюеў. Апошні ўсклаў выкананне праекта на былога

¹ НГАБ, ф. 333, воп. 1, спр. 778, арк. 156 (указ ад 29 сакавіка 1797 г.).

² Сборник документов, касающихся административного устройства Северо-Западного края при императрице Екатерине II (1792–1796). Вильно. 1903. С. 5; АРДБЛ, ф. 218, к. 751, арк. 5.

чарнігаўскага губернскага землемера (потым мінскага, звольненага з пасады 11 траўня 1797 г.), тытулярнага саветніка Сямёна Цімафеевіча Прарокава³. Пад яго камандай першымі сталі працаваць чыны з Падольскай і Валынскай губерняў Кажэўнікаў, Мядзведзеў і Елісееў.

Аснову апісання тэрыторыі склалі інструментальныя здымкі, якія выконваліся ўздоўж вялікіх дарог паводле настаўлення барона, камандуючага інжынерамі Украінскай арміі, інжынер-генерал-маёра Густафа Фёдаравіча фон Кнорынга⁴ (1743–?). Мясцовасць разбілі на 7 дыстанцый, унутры якіх здымкі праводзілі гарадніцкі землемер прапаршчык Дзьяканаў, берцынскі землемер Мікалай Троіцкі, чарнігаўскі землемер Міхаіл Сцепановіч, старадубаўскі землемер Мікалай Сакалоў, лахвіцкі землемер прапаршчык Якаў Хамянкоў, нежынскі землемер паручнік Іван Лявіцкі-Рогаль, копыскі землемер Сямён Грачыха. Кожны землемер складаў на свой участак прыватны план у маштабе 5 вёрстаў у англійскім дзюйма (1 : 210 000), якія потым зводзілі ў генеральную або агульную губернскую карту 10-верставага маштабу (1 : 420 000)⁵. У якасці даведачнага суправаджэння да карт далучалася тэкставае або камеральнае апісанне тэрыторыі ў выглядзе каталога населеных пунктаў, іх уладальнікаў, з шырокім наборам сацыяльна-эканамічных звестак – млыноў, корчмаў, вясковых двароў, кірмашоў і г. д.

У справаздачах выканаўцаў фігуруе 8743 тыс. паселішчаў, або 89% ад пазнейшага ўліку. Запланаваны маштаб з-за нераўнамернасці запаўнення і гушчынні аб'ектаў картаграфавання не задаволіў найперш саміх стваральнікаў. З 22 ліпеня 1793 г. участковыя планы сталі рабіць у 2,5 вярсты (1 : 105 000), а генеральную карту – у 5 вёрстаў⁶. Да таго ж заказчыкі не раз прыспешвалі выканаўцаў. Сцепановіч скардзіўся 16 кастрычніка 1793 г., што “ни одного дня не имеет роздуху” і працуе цэлымі начамі. Дзьяканаў карыстаўся вымяральным інструментам без магнітнага

³ НГАБ, ф. 299, воп. 1, спр. 6, арк. 237.

⁴ НГАБ, ф. 120, воп. 1, спр. 1, арк. 133.

⁵ НГАБ, ф. 120, воп. 1, спр. 1, арк. 110.

⁶ Тамсама, арк. 231.

дзеяння і таму назначаў мерыдыян “по вешкам”, умоўна арыентуючы выявы. Прарокаў наносіў нагрузку карт (т. зв. сітуацыю) “по разпросам” жыхароў⁷. Таму часта адно і тое ж паселішча атрымлівала рознае найменне. Здымшчыкі рэгулярна спасылаліся на мноства цяжкапраходных месцаў, што прыводзіла да недаўліку, прымушала праводзіць здымкі пераважна ўздоўж сухадольных дарог проста з фурманак. Бескантрольнасць палявых дзеянняў адпавядала ваенна-аператыўным мэтам здымак. Інструментальныя здымкі цягнуліся да лістапада – снежня 1793 г.⁸. Населеныя пункты занатоўваліся ў асноўным па вусных дэкларацыях землеўладальнікаў або іх аканомоў пад прысягай. Адзін з узораў 5-верставой карты 1793 г. на Мінскі павет захоўваецца сёння ў Нацыянальным гістарычным архіве разам з чарнавікамі камеральнага апісання⁹.

Там жа ёсць і планы бакоў або межаў з суседнімі губернямі. Прынамсі, у маштабе 5 вёрстаў С. Прарокавым складзена “Часть границы между Минской и Могилевской губерниями противу четвертой части”, на якой нанесена р. Друць ад Рагачова да Талачына з пазначэннем навакольных сёл, вёсак, корчмаў, фарпостаў, мытняў¹⁰. Гэты ж кавалак названы яшчэ “Уменьшительной бок границы между Минскою и Могилевскою губерниями и Могилевским и Игуменским уездами” ў маштабе 4 вярсты, без пазначэння аўтара¹¹. План размежавання “Минской и Белорусской губернийев Бобруйского уезда” падпісаны рагачоўскім землемерам Валерыем Гіжыцкім¹². Чарнавы план у маштабе 2 вярсты граніцы паміж Мінскай губерняй і Рэчыцкім паветам Беларускай губерні падпісаны мінскім землемерам Аўрамам Дзівавым, а белавік – слуцкім землемерам П. Маркевічам¹³.

Выніковыя матэрыялы гэтай здымкі пазней выкарыстоўваліся Генштабам пры арганізацыі губерні і стварэнні

⁷ Тамсама, арк. 108.

⁸ Тамсама, арк. 234.

⁹ Тамсама, ф. 1477, воп. 1, спр. 1187.

¹⁰ Тамсама, ф. 1477, воп. 1, спр. 1155.

¹¹ Тамсама, спр. 1252.

¹² Тамсама, спр. 1243.

¹³ Тамсама, спр. 1238 і 1239.

на яе Атласа, паводле царскага ўказа ад 29 сакавіка 1797 г. Так з'яўляецца новы комплекс крыніц. З часу стварэння мінскай губернскай чарцёжнай яе штат запоўнілі мінскі павятовы землямер Аўрам Дзіваў, пінскі Васіль Матчын, барысаўскі Пракоп Худышаў, бабруйскі Кірыл Карнавухаў, сліцкі Сяргей Кобелеў, мазырскі Аляксей Кучаргін, дзісенскі Сямён Бяспалаў, ігуменскі Якаў Васільеў, вілейскі Пётр Кулакоў, рэчыцкі Іван Кісялёў.

З 9 кастрычніка 1796 і да 9 студзеня 1797 г. імі праводзілася вымяжоўванне гарадскіх выганаў і іх картаграфаванне¹⁴. Па справаздачы 10 студзеня 1797 г. у Мінскай губернскай чарцёжнай было 13 гарадавых планаў у маштабе 50 сажняў (1 : 4200), а ў сакавіку 1798 г. – дадаткова на гарады Пінск, Мазыр, Рэчыцу, Бабруйск, Ігумен, Барысаў¹⁵. 8 жніўня 1797 г. у Экспедыцыю дамаводства быў адасланы план канала Агінскага (аўтар Худышаў) разам з выявамі сплаўных рэк для адміралцейства¹⁶. Практычна ўвесь 1797 год вяліся здымкі паштовых дарог 10-сажнёвымі вяроўкамі, але без паказу сітуацыі¹⁷. Плёнам згаданай працы стала стварэнне спецыяльных генеральных карт Мінскай губерні. У пачатку студзеня 1797 г. у чарцёжнай знаходзілася тры губернскія карты (5, 10 і 20 вёрстаў)¹⁸. Да 20 ліпеня Кісялёў, Бяспалаў і Матчын склалі 4 новыя генеральныя карты¹⁹, а да 19 кастрычніка дадалі да іх яшчэ 2 паштовыя і 3 генеральныя. Усе названыя картаграфічныя выявы былі арыгінальнымі творамі. Перапіска землямераў не мае ніякіх указанняў на выкарыстанне імі папярэдніх графічных помнікаў польскіх каморнікаў.

¹⁴ Тамсама, ф. 299, воп. 6, спр. 9, арк. 14. Паўторна рабіліся з 18.08.1797 г. (тамсама, спр. 2, арк. 181адв.).

¹⁵ Тамсама, ф. 120, воп. 1, спр. 2, арк. 11, 70.

¹⁶ Тамсама, ф. 299, воп. 6, спр. 3, арк. 21, 613. План у маштабе 5 вёрстаў цяпер знаходзіцца ў складзе “Гидрографической карты части Российской империи между водами Белого, Балтийского, Черного и Каспийского морей. Составлена при департаменте водяных коммуникаций 1801 года”. РДГА, ф. 1399, воп. 1, спр. 4, арк. 1.

¹⁷ Тамсама, ф. 120, воп. 1, спр. 2858, арк. 1–23, ф. 299, воп. 6, спр. 3, арк. 7, 11, 30.

¹⁸ Тамсама, ф. 299, воп. 6, спр. 3, арк. 1адв.

¹⁹ Тамсама, ф. 120, воп. 1, спр. 2858, арк. 24–26 адв.

Мноства спецыяльных карт і планаў, створаных па патрабаваннях розных спажыўцоў, спрабавала ўніфікаваць адміністрацыя Паўла I, які захапляўся прускім парадкам. Новы імператар стварыў асабістае Дэпо карт, куды ў мэтах цэнзуры і цэнтралізаванага кантролю за ўсімі картаграфічнымі праектамі ў хуткім часе запатрабавалі адпаведныя матэрыялы з месцаў.

23 студзеня 1797 г. імянным указам усім губернатарам даручалася скласці атласы губерняў паводле новага адміністрацыйна-тэрытарыяльнага дзялення ў згаданае Дэпо²⁰. 21 лютага кіраўнік Мінскай, Валынскай і Падольскай губерняў, генерал ад інфантэрыі Аляксандр Бекляшоў спецыяльным ордэрам акрэсліў царскі загад. Ён патрабаваў, па-першае, “Губернскую карту с разделением по номерам селений каждого владения” з павятовымі алфавітнымі каталогамі двароў, паселішчаў, уладальнікаў “господской чиншевой шляхты, священнических, татарских, еврейских и обывателей порознь всякого состояния мужеского и женского пола”, па-другое, паштовую карту губерні, па-трэцяе, гідраграфічную карту з апісаннем рэк і азёр (апошнюю для сапраўднага стацкага саветніка, дырэктара водных камунікацый Якава Яфімавіча Сіверса)²¹.

У такім складзе апрацоўку атласа пачалі з 13 лістапада 1797 г. пад кіраўніцтвам ужо новага губернскага землемера, надворнага саветніка Льва Рыгоравіча Соіна²². Курьправаў праект сам губернатар Захар Рыгоравіч Карнееў. Пасля 16 жніўня 1797 г. з дапамогай павятовых маршалкаў па праграме з 16 пунктаў вялося складанне Тапаграфічнага апісання губерні, якое было завершана да канца 1797 г.²³ Хутка працэс картаскладання перапынілі чарговай карэктывай.

Указам ад 28 студзеня 1798 г. цар запатрабаваў атлас у 2 экзэмплярах з адлюстраваннем межаў зямельных уладанняў з поўным і падрабязным апісаннем апошніх.

²⁰ Милов Л. В. Исследование об “экономических примечаниях” к генеральному межеванию. Москва, 1965. С. 98.

²¹ НГАБ, ф. 120, воп. 1, спр. 2858, арк. 46, ф. 299, воп. 1, спр. 1, арк. 456.

²² Тамсама, ф. 299, воп. 6, спр. 3, арк. 33.

²³ Тамсама, ф. 295, воп. 1, спр. 3, арк. 2.

Падрабязнасці праграмы выкладаліся ў спецыяльным “Начертании” з 9 пунктаў чарговага канцлера імперыі Аляксея Барысавіча Куракіна. Дасюль даследчыкі карысталіся няпоўным тэкстам прадмовы дадзенага плана²⁴. Таму прывяду яе цалкам, у адпаведнасці з ордэрам З. Карнеева ад 15 красавіка 1798 г. Тлумачэнне мела тры ўмовы: першае, “чтоб описания были отделены от карт и переплетены в особых книгах в мере малого александрийского листа, другое, чтоб в самых картах больше было частных дач от общих уездных планов отвязанных и на поле или на другом месте изображенных, дабы тем они яснее и подробнее раскрывались, и третье, желательнo бы было, чтоб к планам уездных городов приложены были планы знаменитых в них строений”²⁵. Л. Соін рапартамі ад 20 лютага і 16 траўня 1798 г. указаў на адсутнасць у чарцёжнай планаў зямельных уладанняў з-за агульнай неразмежаванасці губерні, што вымушала пракладаць межы дач “антрельные” ці ўмоўныя, на вока²⁶. У якасці адзінай спадручнай суцэльнай крыніцы ён называў губернскую карту здымак 1793 г.²⁷

Адпаведны парадак апрацоўкі зыходных матэрыялаў вытрымліваўся паводле наказу З. Карнеева ад 18 траўня 1798 г. Пры гэтым усе працы пачыналі са складання планаў паведаў у 5-верставым маштабе, да якіх адначасова прыкладалі рэестр або алфавіты маёнткаў на падставе дадзеных казённай палаты. Пры мностве населеных пунктаў губернатар патрабаваў планы ў 2,5 вярсты. На алфавітах і павятовых планах паказвалі аднолькавыя нумары – для хуткасці і зручнасці карыстання. На падставе алфавітаў паводле спецыяльнай формы № 2 на кожнае зямельнае ўладанне складалі эканамічнае апісанне паведа ў выглядзе статыстычнай табліцы, або т. зв. рэмарак. Апошнія рассылалі ў ніжнія земскія суды і да гараднічых з патрабаваннем, “чтобы они в тех же описаниях в назначенных

²⁴ Милов Л. В. К истории создания Экономических примечаний конца XVIII – начала XIX в. // Проблемы источниковедения. Москва, 1962. Т. 10. С. 132–133; Ён жа. Исследование... С. 113.

²⁵ НГАБ, ф. 299, воп. 6, спр. 4, арк. 44, 51.

²⁶ Тамсама, арк. 55, ф. 120, воп. 1, спр. 2, арк. 418–419.

²⁷ Тамсама, ф. 120, воп. 1, спр. 2, арк. 52адв.

графях праставілі число домов, монастырэй, цэрквей і другіх строеній, фабрык, заводоў, мельніц і апісалі б все то, что требуется по оглавлению последней графы”. На назве апошняй дасланыя павятовыя апісанні і атрымалі надалей назву камеральных эканамічных заўваг.

Пасля адсылкі рэмарак землямеры рабілі белавыя варыянты генеральнай карты губерні, планаў паведаў і гарадоў з дэманстрацыйнай сапраўднай і запраектаванай забудовы. Недастаўленыя звесткі запаўнялі з Тапаграфічнага апісання губерні. Дадзены парадак парушыўся тым, што земскія суды і павятовыя выпраўнікі да чэрвеня 1798 г. падалі ў чарцёжную супярэчлівыя звесткі, якія разыходзіліся з рэвізкімі звесткамі 1795 г. Землямеры ж не мелі часу на іх выпраўленне, бо ўсё лета займаліся тэрміновым межаваннем выпанаў гарадоў, разбіўкай іх на кварталы²⁸. Вядома, што ў чэрвені – ліпені 1798 г. К. Карнавухаў склаў план Нясвіжа і карту Дзісенскага паведа ў 2,5 вярсты, С. Кобелеў – план Давыд-Гарадка і паштовую карту губерні ў 20 вёрст, С. Бяспалаў – планы заштатных гарадоў Давыд-Гарадка, Нясвіжа, Докшыц, Паставаў, Я. Васільеў – план Докшыц і Вілейскага паведа, П. Кулакоў – план Рэчыцы і Бабруйска, А. Кучаргін – план Мазыра²⁹.

У канцы верасня 1798 г. землямеры раз’ехаліся па паведах для асабістага ўдакладнення алфавітаў з рэмаркамі з дапамогай земскіх судаў. П. Матчын паведамляў з Пінскага паведа, што з-за адсутнасці членаў судаў ён складаў камеральнае апісанне па даведках аканоміаў і з падатковых квітанцый аб выплаце падушнага падатку (апісанне ён здаў 18.11.1798 г.). С. Кобелеў з-за адсутнасці членаў суда сам аб’язджаў памешчыкаў і рассылаў салдат у Слуцкім павеце. П. Кулакоў складаў апісанне Вілейскага паведа з дапамогай ключвойтаў³⁰. У такім жа становішчы апынуліся А. Дзіваў у Ігуменскім павеце і К. Карнавухаў у Дзісенскім. У цэлым землямеры завяршылі палявую рэвізію зыходных матэрыялаў да канца лістапада 1798 г. Далейшая апрацоўка іх была перапынена люстрацыйнай

²⁸ Тамсама, ф. 120, воп. 1, спр. 2, арк. 69–70, 90, 96.

²⁹ Тамсама, арк. 122адв., 199.

³⁰ Тамсама, арк. 208, 218, 226, 308.

дзяржаўнай вёскі паводле ўказа ад 10 красавіка, і, як сцвярджаюць справаздачы, праца над атласам цягнулася да 20 красавіка 1800 г.³¹ Магчыма, хутка пасля апошняй даты і быў адасланы разгляданы Атлас, паколькі экзэмпляр, які існуе ў зборы Расійскага дзяржаўнага ваенна-гістарычнага архіва, датаваны 1800 г. (гл. табл. 1). Яго 99 аркушаў пераплецены ў адзін том зялёнага колеру з цісненнем назвы і штампам Ваенна-Тапаграфічнага Дэпо. Усе 77 частак генеральных планаў паветаў разам займаюць плошчу 300 м².

Маруднасць заключнай працы можна растлумачыць шэрагам наступных абставін. 4 сакавіка 1799 г. генерал-пракурор Сената, князь Павел Лапухін папрасіў Л. Соіна падаць “точно такой же” Атлас Мінскай губерні разам з генеральнай картай і Тапаграфічным апісаннем “для вышравок о местоположении городов и селений, количества и качества земли, лесов и угодий”³². 30 жніўня 1800 г. Л. Соін атрымаў указ кіраўніка Заходніх губерняў А. Г. Розенберга “переписать” яму атлас з тапаграфічным апісаннем для асабістага службовага карыстання. 3 верасня 1800 г. губернскае праўленне распарадзілася, каб Л. Соін пасля завяршэння Атласа ў Дэпо карт склаў яго другі варыянт шляхам “переписки со сведений предыдущего, вместе с топографическим описанием губернии”³³. Яшчэ адну копію згаданага Атласа ў мінскай чарцёжнай пачалі рабіць для генерал-пракурора Сената Пятра Абальянінава паводле ўказа ад 5 сакавіка 1801 г.³⁴ Відаць, таму Соін не спяшаўся адсылаць першы варыянт Атласа.

У фондзе РДВГА захавалася адна з копіяў гэтага Атласа пад назвай “Атлас 10-ти уездам Минской губернии”³⁵ ў выкананні зусім новага штата землемераў мінскай чарцёжнай (табл. 2). Кіраваў імі мінскі губернскі землемер Пётр Рыгоровіч Несцяроўскі (1768–?). Пра яго вядома, што

³¹ Тамсама, ф. 299, воп. 6, спр. 9, арк. 18–20.

³² Тамсама, ф. 120, воп. 1, спр. 2, арк. 404, ф. 295, воп. 1, спр. 6, арк. 67.

³³ Тамсама, ф. 299, воп. 1, спр. 128, арк. 28адв.–29.

³⁴ Тамсама, спр. 12, арк. 19.

³⁵ РДВГА, ф. ВПА, спр. 18838.

ён паходзіў з маларасійскіх дваран, у 1780 г. паступіў у Кіеўскую акадэмію, у 1787 г. у Пецябургскую настаўніцкую гімназію, у 1791 г. стаў сяржантам пры Межавым дэпартаменце Сената, у 1797 г. – прапаршчыкам і землямерам Гжацкага павета Смаленскай губерні. Мінскім губернскім землямерам стаў 3 сакавіка 1802 г. і быў ім да 1829 г. У 1805 г. яму прысвоілі званне тытулярнага саветніка. Верагодна, гэты атлас трэба датаваць 1805 годам. Тое, што ён капійны, сведчаць запісы. Да прыкладу, капіяваны карты Мінскага, Вілейскага, Барысаўскага, Ігуменскага, Бабруйскага, Пінскага паветаў. Усе карты арыентаваны ружай вятроў і маюць статыстычныя ўстаўкі адносна паштовых станцый, колькасці культавых устаноў па веравызнаннях, школ, млыноў, двароў (казённых, абывацельскіх, яўрэйскіх), жыхароў (купцоў, мяшчан, шляхты, татар, сялян па тыпах уладанняў), паселішчаў (сёлаў, мястэчак, фальваркаў, вёсак, аколіц).

У Інстытуце рукапісу Нацыянальнай бібліятэкі Украіны імя У. І. Вярнадскага захоўваецца рукапісная “Карта Мінскай губернии, разделенной на 10-ть уездов”³⁶. Яна падпісана згаданым П. Несцяроўскім і лічыцца выкананай у 10-верставым маштабе павятовым землямерам Антонам Глінскім.

Такім чынам, з 1797 г. да пачатку 1801 г. выконвалася 6 варыянтаў Атласа Мінскай губерні разам са статыстычнымі і географічнымі дапаможнікамі – Тапаграфічным апісаннем губерні ў цэлым і павятовымі апісаннямі ў прыватнасці. Як відаць, розныя спажыўцы праяўлялі вострую патрэбу ў такога роду інфармацыі. Прыведзеныя звесткі дазваляюць сцвярджаць, што ў аснове ўсяго тыражу картаграфічнай прадукцыі ляжалі адны і тыя ж звесткі 1798 г., якія практычна нязменна вандравалі з копіі да копіі. Апошняя акалічнасць спрыяла пэўнаму розначытання зыходных крыніц, рабіла першачатковыя звесткі супярэчлівымі і несупастаўнымі ў поўным аб’ёме. Таму неабходна асцярожна і крытычна падыходзіць да карыстання наяўнымі экзэмплярамі Атласа Мінскай губерні.

³⁶ ІРНБУ, ф. 1, спр. 1667.

Табліца 1. Атлас Мінскай губерні 1800 г. Склад

Павет	Назва выявы	Маштаб	Памер, см
Мінскі	Генеральны план ч. 1–11	1 вярста	89,5 × 56,7
	Карта павета	4 вярсты	88,5 × 55,5
	План горада	100 саж.	
Ігуменскі	План горада	50 саж.	
	Карта павета	5 вёрст	89 × 55,5
	Генеральны план ч. 1–6	2 вярсты	89 × 55,5
Бабруйскай	План горада	50 саж.	
	Карта павета	5 вёрст	89 × 56
	Генеральны план ч. 1–7	2 вярсты	89 × 56
Рэчыцкі	План горада	50 саж.	
	Карта павета	6 вёрст	89,5 × 56,5
	Генеральны план ч. 1–7	2 вярсты	89 × 55,5
Мазырскай	План горада	50 саж.	
	Карта павета	6 вёрст	89,5 × 56,5
	Генеральны план ч. 1–9	2 вярсты	89,5 × 56,5
Пінскі	План горада	100 саж.	
	Карта павета	5 вёрст	89 × 56,5
	Генеральны план ч. 1–5	2 вярсты	89 × 56,5
Слуцкі	План горада	100 саж.	
	Карта павета	4 вярсты	88 × 55,5
	Генеральны план ч. 1–4		89 × 56,5
Вілейскі	План горада	50 саж.	
	Карта павета	4 вярсты	89,8 × 56,4
	Генеральны план ч. 1–11	1 вярста	88 × 55,5
Дзісенскі	План горада	50 саж.	
	Карта павета	4 вярсты	88,5 × 56,3
	Генеральны план ч. 1–11	1 вярста	88 × 55,5
Барысаўскі	План горада	50 саж.	
	Карта павета	6 вёрст	89 × 56,5
	Генеральны план ч. 1–6	2 вярсты	88,5 × 56,4

Крыніца: РДВГА, ф. ВПА, спр. 20854.

Табліца 2. Атлас Мінскай губерні (1815 ?). Склад

Павет	Землямер	Маштаб	Памер, см
Мінскі	Падалінскі Павел	4 вярсты	73 × 51,5
Ігуменскі	Шалькевіч Адам	5 вёрстаў	90 × 78,5
Бабруйскі	Шалькевіч Адам	5 вёрстаў	72,5 × 65
Рэчыцкі	мазырскі землямер Піора	6 вёрстаў	70,5 × 61
Мазырскі	Піора	6 вёрстаў	70,5 × 64
Пінскі	слуцкі землямер Абуховіч Вацлаў	5 вёрстаў	71 × 66,5
Слуцкі	Абуховіч Вацлаў	4 вярсты	70,5 × 59
Вілейскі	Малдаўскі Мацвей	4 вярсты	73 × 67,5
Дзісенскі	Смірноў Васіль	4 вярсты	73 × 52
Барысаўскі	вілейскі землямер Малдаўскі Мацвей	6 вёрстаў	72,5 × 52,5
Уся губерня	Смірноў Васіль	20 вёрстаў	74 × 52
Крыніца: РДВГА, ф. ВПА, спр. 18838.			

The Minsk Province's atlas of 1800: its preparation and authors

Jaŭhien Aniščanka

The article deals with the process of mapping by the Russian land surveyors of the central regions of Belarus after their inclusion into the Russian Empire. The author claims that in the end of 18th century six atlases of the Minsk province were created. However, they all contain many inaccuracies and lots of wrong information what should be taken into consideration by using this atlas.